

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

**НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР
ПО ЗАРАЗНИ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ**

София 1504, Бул. Янко Сакъзов 26

ДИРЕКТОР: 02/ 944 28 75; director@ncipd.org

ЦЕНТРАЛА: 02/ 944 69 99

ФАКС: 02/ 943 30 75

Основан 1881 Founded

www.ncipd.org

MINISTRY OF HEALTH

**NATIONAL CENTRE
OF INFECTIOUS AND PARASITIC DISEASES**

BULGARIA, 1504 Sofia, 26 Yanko Sakazov Blvd.

DIRECTOR: +359 2 944 28 75; director@ncipd.org

TELEPHONE EXCHANGE: +359 2 944 69 99

FAX: +359 2 943 30 75

Утвърдил:

Директор на НЦЗПБ:

/проф. д-р Ива Христова, дмн., мзм/

**ПРАВИЛА за приемане и обработване на сигнали за нередности
и нарушения и защита на лицата, подаващи сигнали**

Данни заличени на основание чл. 37 ЗОП

Съдържание

Въведение	3
Цели на Правилата	4
Кой има право да подаде сигнал?	4
Какви сигнали се приемат и разглеждат?	4
Какви сигнали не се разглеждат?	5
Как се подава сигнал?	5
Кога се подава сигналът	6
Вътрешен канал за подаване на сигнали	6
Къде се подава сигналът	6
Подаване на сигнал	6
Вътрешна проверка	7
Последващи действия	9
Защита на лицата, подаващи сигнали	9
Неверни или подвеждащи сигнали	11
Вътрешни мерки за подкрепа	11
Мерки за подкрепа съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали ..	11

Въведение

Ръководството на Националния център по заразни и паразитни болести /НЦЗПБ/ се ангажира с най-високите стандарти за откритост, почтеност и отчетност, като очаква това и от своите служители, доставчици и партньори.

Ръководството на НЦЗПБ се стреми да поддържа организационна култура и правила, които насърчават докладването на потенциални нарушения, когато тези нарушения могат да доведат до финансови или репутационни загуби.

В тези случаи докладващите лица могат да бъдат сигурни, че ще получат справедливо отношение и ефективно разследване, както и че няма да бъдат репресирани заради своите действия.

Настоящите правила („Правилата“) са разработени в съответствие с декларираната политика на НЦЗПБ за нулева търпимост към нарушения и корупция и в изпълнение на ангажиментите на дружеството в качеството на задължено лице по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали.

Цели на Правилата

Правилата имат за цел да предоставят насоки на лицата, подаващи сигнали, за начините, по които могат да изразят своите опасения относно подозрителни или нежелани действия, които противоречат на нормативните изисквания, на политиките и процедурите на НЦЗПБ и могат да имат негативен ефект върху дейността, резултатите и/или репутацията на дружеството.

С прилагането на Правилата НЦЗПБ се стреми да постигне пълно съответствие със Закона за защита на лицата, подаващи сигнали, както и:

- да насърчи културата на откритост, почтеност и отчетност;
- да окуражи своите настоящи или бивши служители или доставчици и подизпълнители да подават сигнали за нередности и нарушения, без да се страхуват от ответни действия, когато знаят или подозират за нарушение или нередност;
- да даде възможност на ръководството възможно най-рано да бъде информирано за реални или потенциални нарушения или нередности, за да предприеме подходящи действия;
- да създаде увереност у лицата, подаващи сигнали, че техните лични интереси ще бъдат защитени;
- да гарантира, че всички подадени сигнали по тези Правила ще останат поверителни и че НЦЗПБ няма да допусне никакви ответни действия срещу сигнализиращите лица.

Кой има право да подаде сигнал?

По тези Правила се разглеждат сигнали, които са подадени от:

- настоящи работници и служители на НЦЗПБ, доброволци и стажанти;
- служители на Министерството на здравеопазването;
- служители на доставчици на НЦЗПБ;
- кандидати за работа в НЦЗПБ, които са получили в това си качество информация за нарушение;
- бивши работници и служители, когато информацията е получена в рамките на трудово им правоотношение, което е прекратено към момента на подаване на сигнала.

Какви сигнали се приемат и разглеждат?

По реда на Правилата се приемат и разглеждат всякакви сигнали за нарушения, за които има разумни основания да се счита, че:

- Представляват неправомерно поведение или действие;
- Представляват поведение, което представлява нарушение на законодателството, както е определено в чл. 3 на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения;
- Представляват поведение, което застрашава обществени или финансови системи.

Неизчерпателни примери за подобно поведение и/или ситуации са:

- незаконни действия като кражба, упражняване на насилие или отпращане на заплахи за насилие;

- измами, пране на пари или злоупотреба с финансови средства или с други активи на центъра;
- нарочно предоставяне на невярна и/или непълна и/или ненавременна информация на отговорните власти и/или клиенти;
- злоупотреба или незаконно разкриване на лични данни;
- нанасяне на вреди на околната среда;
- застрашаване на общественото здраве;
- предлагане или приемане на подкуп;
- финансови нередности;
- неспазване или нарушение на нормативни или други изисквания;
- отправяне на заплахи за отмъщение спрямо лице, което е подало сигнал, или се подозира, че е подало сигнал или че предстои да го направи.

Какви сигнали не се разглеждат?

Извън обхвата на Правилата са анонимните сигнали, както и сигнали, които се отнасят до нарушения, извършени преди повече от две години.

Извън обхвата на Правилата са сигнали и оплаквания, свързани с трудови спорове и др., за които се прилагат отделни специални процедури в съответствие с приложимите нормативни изисквания и добрите практики.

Как се подава сигнал?

С цел бързото предотвратяване на нарушение или отстраняване на последиците от такова нарушение сигналите следва да се подават приоритетно чрез канала за вътрешно подаване на сигнали, установен от НЦЗПБ.

В случай че има основателно предположение, че за сигнализиращото лице съществува риск от ответни дискриминиращи го действия, както и че няма да бъдат предприети ефективни мерки за проверка на сигнала, сигналът може да бъде подаден чрез канал за външно подаване.

Централен орган за външно подаване на сигнали е Комисията за защита на личните данни. На интернет страницата на Комисията се съдържа описание на процедурата, която се прилага: <https://www.cdpd.bg/?p=rubric&aid=67>. Трябва да се има предвид, че Комисията за защита на личните данни ще приема сигнали след 4 август 2023 г.

С оглед високия обществен интерес от предотвратяване на нарушения на българското законодателство и на актове на Европейския съюз се насърчава публичното оповестяване на информация за такива нарушения. Лицата, публично оповестяващи такава информация, освен със закрилата по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения се ползват и с установената в Конституцията закрила на свободно разпространяване на информация.

Лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, сами могат да изберат начина за сигнализиране, като използват една, две или всички три възможности едновременно.

Кога се подава сигналът?

Преди да подаде сигнал, лицето, което го подава трябва да се увери, че разполага с основателна причина да счита, че е налице нарушение или нередност. „Основателната причина“ трябва да се базира на обективни доказателства и основания. На практика единствено твърдения без доказателства не е много вероятно да отговорят на изискванията.

Все пак лицето, подаващо сигнал, не е задължено да докаже твърденията си. Нещо повече, на лицето е възможно да се предостави защита, дори и ако твърденията се окажат неверни.

Вътрешен канал за подаване на сигнали

Къде се подава сигналът?

Начинът на получаване на сигнали и последващата им обработка е структуриран така че да осигури пълнотата, целостта и поверителността на информацията и да възпрепятства достъпа на неоправомощени лица до тази информация.

Всички сигнали следва да бъдат отправени до:

Служител, отговорен за разглеждането на сигнали:

Mail: b_lukanova@ncipd.org

Тел.: 02 9446 999 /351

Име Фамилия : Богдана Иванова

Лицата, желаещи да подадат сигнал, могат да се обърнат към Служителя, отговорен за разглеждането на сигнали, за разяснения за процедурите за външно подаване на сигнали към компетентния национален орган, или (ако е необходимо) към институциите, органите, службите и агенциите на Европейския съюз.

Ако сигналът се отнася до директора или други представители на ръководството, той може да се изпрати до Министерството на здравеопазването като първостепенен разпоредител с бюджетни кредити или до КЗЛД в качеството на Централен орган за външно подаване на сигнали.

В специфични случаи сигналът може да се подаде до контролен орган или да се оповести публично информация. В такива случаи е препоръчително лицето, подаващо сигнала, да потърси независима правна помощ преди да оповести информацията.

Подаване на сигнал

Сигналът се подава до Служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали, писмено, включително чрез електронна поща, или устно. Устното подаване на сигнал може да се осъществи по телефона, по други системи за гласови съобщения, а по искане на сигнализиращото лице - чрез лична среща в уговорен между страните подходящ срок.

Писменият сигнал се подава чрез попълване на формуляр, по образец, утвърден от националния орган за външно подаване на сигнали, който съдържа най-малко следните данни:

1. трите имена, адрес и телефон на подателя, както и електронен адрес, ако има такъв;

2. имената на лицето, срещу което се подава сигналът, и неговата месторабота, ако сигналът се подава срещу конкретни лица и те са известни;
3. конкретни данни за нарушение или за реална опасност такова да бъде извършено, място и период на извършване на нарушението, ако такова е извършено, описание на деянието или обстановката и други обстоятелства, доколкото такива са известни на сигнализиращото лице;
4. дата на подаване на сигнала;
5. подпис, електронен подпис или друга идентификация на подателя.

При получаване на устен сигнал, информацията се записва в горния формуляр от служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали, който предлага на подаващия сигнала да го подпише при желание от негова страна.

Към сигнала могат да се приложат всякакъв вид източници на информация, подкрепящи изложените в него твърдения, и/или позоваване на документи, в т. ч. посочване на данни за лица, които биха могли да потвърдят съобщените данни или да предоставят допълнителна информация.

Вътрешна проверка

Въпреки че всеки сигнал е специфичен и е възможно да се използват различни методи за проверка и разследване, НЦЗПБ гарантира, че всички проверки:

- ще се основават на справедлив процес;
- ще бъдат провеждани във възможно най-кратки срокове и възможно най-ефективно;
- ще имат за цел да определят дали има остатъчно доказателства в подкрепа на докладваните обстоятелства и
- ще са независими от засегнатите в сигнала лица.

Процесът на осъществяване на вътрешни проверки е разработен така че да позволи справедливо отношение към всички лица, споменати в сигнала, включително:

- Поверителност на сигнала;
- Обективно оценяване на докладваните обстоятелства и провеждане на разследване при необходимост;
- Презумпция за невинност до определяне на резултата от разследването;
- Целта на разследването е да се определи дали има достатъчно доказателства в подкрепа на докладваните обстоятелства.

Служителят, отговарящ за разглеждането на сигнали, регистрира всеки сигнал в Регистър, и потвърждава получаването му в срок до 5 дни след получаването.

Достъп до регистъра има само служителят, отговарящ за разглеждането на сигнали, като на Националния орган се изпраща редовна информация по реда на чл. 18, ал. 5 от Закона за защита на лицата, подаващи сигнали.

Ако в сигнала има нередовности или непълности, на сигнализиращото лице се изпраща съобщение за отстраняване на допуснатите нередовности в 7-дневен срок от получаване на сигнала. Ако нередовностите не бъдат отстранени в този срок, сигналът заедно с приложенията към него се връща на сигнализиращото лице.

Всеки сигнал се проверява по отношение на неговата достоверност. Не се разглеждат сигнали, които не попадат в обхвата на Правилата и съдържанието на които не дава основания да се приемат за правдоподобни.

Сигнали, които съдържат очевидно неверни или заблуждаващи твърдения, се връщат с указание към подателя за поправка на твърденията и за отговорността, която той носи за набеждаване.

Самоличността на сигнализиращото лице и на засегнатото лице е известна единствено на служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали. Достъп до информация за самоличността им се предоставя в хода на разследването единствено на служителите, на които тези данни са необходими за изпълняване на служебните им задължения.

Предаването на данни не може да разкрива пряко или косвено самоличността на сигнализиращото лице, както и да създаде предположение за неговата самоличност. Самоличността на сигнализиращото лице може да бъде разкрита единствено, ако той/тя даде съгласие за това.

Независимо от горното, самоличността на сигнализиращото лице и всяка друга информация, от която може пряко или непряко да се узнае неговата самоличност, може да бъде разкрита само когато това е необходимо и пропорционално задължение, наложено от българското законодателство или от правото на Европейския съюз в контекста на разследвания от национални органи или на съдебни производства, включително с оглед на гарантиране правото на защита на засегнатото лице.

В тези случаи преди разкриването на самоличността или на информацията НЦЗПБ ще уведоми сигнализиращото лице за необходимостта от разкриването на самоличността им. Уведомлението е писмено и се мотивира. Сигнализиращото лице не се уведомява, когато с това се застрашава разследването или съдебното производство.

Служителите, които получават информация за нарушение, която включва търговски тайни, са длъжни да не използват или разкриват търговски тайни за целите, които надхвърлят конкретното разследване.

Служителят, отговарящ за разглеждането на сигналите, трябва да извърши следните действия:

- да поддържа връзка със сигнализиращото лице, като при необходимост изисква допълнителна информация от него/нея или от трети лица.
- да изслуша лицето, срещу което е подаден сигналът, или да приеме писмените му обяснения и да събере и оцени посочените от него доказателства.
- да предостави на засегнатото лице всички събрани доказателства и да му предоставя възможност да направи възражение по тях в 7-дневен срок, при спазване на защитата на сигнализиращото лице.

Той предоставя възможност на засегнатото лице да представи и посочи нови доказателства, които да бъдат събрани в хода на проверката.

Служителят, отговарящ за разглеждането на сигналите, е задължен да предостави обратна информация на подателя на сигнала за предприетите действия в срок до три месеца от потвърждаването на получаването на сигнала.

В случай че изнесените в сигнала факти бъдат потвърдени, служителят предприема едно или повече от следните действия:

- организира предприемането на последващи действия във връзка със сигнала, като за целта изисква съдействието на други лица или отдели в структурата на НЦЗПБ.
- предлага на директора на НЦЗПБ предприемане на конкретни мерки с цел преустановяване или предотвратяване на нарушението в случаите, когато

такова е констатирано или има реална опасност за предстоящото му извършване;

- насочва сигнализиращото лице към компетентните органи, когато се засягат неговите права;
- препраща сигнала на органа за външно подаване на сигнали при необходимост от предприемане на действия от негова страна, като за препращането сигнализиращото лице се уведомява предварително; в случай че сигналът е подаден срещу работодателя на сигнализиращото лице, служителят, отговарящ за разглеждането на сигнала, насочва лицето към едновременно сигнализиране на органа за външно подаване на сигнали.

Последващи действия

Директорът на НЦЗПБ извършва едно или повече от следните действия:

1. въз основа на постъпилния сигнал и на предложенията на служителя, отговарящ за разглеждането на сигнала, предприема действия в рамките на своята компетентност за преустановяване на нарушението или за предотвратяването му, ако то не е започнало;
2. при постъпване на голям брой сигнали за по-тежки нарушения определя приоритетите за действие като с приоритет се разглеждат сигнали, които в по-голяма степен имат негативен ефект върху финансовото състояние и репутацията на дружеството.

Управителят има право да прекрати проверката в един от следните случаи:

- когато нарушението, за което е подаден сигналът, е маловажно и не налага предприемането на допълнителни последващи действия; приключването не засяга други задължения или приложими процедури във връзка с нарушението, за което е подаден сигнал, нито защитата по този закон по отношение на вътрешното или външното подаване на сигнали;
- по повтарящ се сигнал, който не съдържа нова информация от съществено значение за нарушение, по отношение на което вече има приключила проверка, освен ако нови правни или фактически обстоятелства не дават основание за предприемането на последващи действия;
- когато се установят данни за извършено престъпление, сигналът и материалите към него се изпращат незабавно на прокуратурата;

Служителят, отговарящ за разглеждането на сигнали, изготвя индивидуален доклад, в който описва накратко информацията от сигнала, предприетите действия, окончателните резултати от проверката по сигнала, които заедно с мотивите съобщава на подалия сигнала работник или служител и на засегнатото лице при спазване на задължението за тяхната защита.

Защита на лицата, подаващи сигнали

Лицето, подаващо сигнал, следва да е подало сигнала в съответствие с тези Правила, за да се квалифицира за защита по Правилата и по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали.

Тази защита включва:

- защита на самоличността;
- защита от ответни действия;
- компенсации и обезщетения и
- защита в граждански, наказателни и административни дела.

НЦЗПБ няма да толерира никаква форма на ответни действия, спрямо лицата, подаващи сигнали, или лица, които участват в разследването на подаден сигнал.

Неизчерпателни примери за ответни действия са:

1. временно отстраняване, уволнение или прилагане на друго основание за прекратяване на правоотношението, по което лице полага наемен труд;
2. понижаване в длъжност или забавяне на повишение в длъжност;
3. изменение на мястото или характера на работата, продължителността на работното време или намаляване на възнаграждението;
4. отказ за осигуряване на обучение за поддържане и повишаване на професионалната квалификация на работника или служителя;
5. отрицателна оценка на работата, включително в препоръка за работа;
6. прилагане на имуществена и/или дисциплинарна отговорност, включително налагане на дисциплинарни наказания;
7. принуда, отхвърляне, заплашване за предприемане на ответни действия или действия, изразени физически, словесно или по друг начин, които имат за цел накърняване на достойнството на лицето и създаване на враждебна професионална среда;
8. пряка или непряка дискриминация, неравностойно или неблагоприятно третиране;
9. отнемане на възможност за преминаване от срочен трудов договор на трудов договор за неопределено време, когато работникът или служителят е имал законно право да му бъде предложена постоянна работа;
10. предсрочно прекратяване на срочен трудов договор или отказ за повторно сключване, когато такава е допустимо по закон;
11. вреди, включително за репутацията на лицето, по-специално в социалните мрежи, или финансови загуби, включително загуба на бизнес и загуба на доход;
12. включване в списък, изготвен въз основа на официално или неофициално споразумение, в сектор или в отрасъл, което може да доведе до това лицето да не може да постъпи на работа или да не може да достави стока или услуга в този сектор или отрасъл (черен списък);
13. предсрочно прекратяване или разваляне на договор за доставка на стоки или услуги, когато лицето е доставчик;
14. прекратяване на лиценз или разрешение;

НЦЗПБ се отнася изключително сериозно към всякакви твърдения за ответни действия. Ако лице, подало сигнал, счита, че е обект на такива действия, той трябва незабавно да докладва на Служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали.

Неверни или подвеждащи сигнали

Лицата, подаващи сигнали, трябва да се уверят, че имат основателни причини да считат, че информацията, която разкриват е вярна.

ЗА ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ ИЛИ ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАНЕ НА НЕВЯРНА ИНФОРМАЦИЯ СЕ НОСИ ДИСЦИПЛИНАРНА И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ ПО ЧЛ. 45 ОТ ЗЗЛПСПОИН.

Вътрешни мерки за подкрепа

Лицето, подаващо сигнал, трябва незабавно да уведоми служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали, ако:

- счита, че е обект на ответни действия;
- самоличността му е била разкрита в нарушение на тези Правила;
- сигналът не е разследван в съответствие с Правилата.

Алтернативно лицето може да се обърне към външния орган за подаване на сигнали или към контролен орган.

Мерки за подкрепа съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали

Лицата, подаващи сигнали, имат право на достъп до допълнителни мерки за подкрепа по реда на чл. 35 от Закона за защита на лицата, подаващи сигнали.

Тези правила се публикуват на интернет страницата на НЦЗПБ и се поставят на видно място в офисите и работните помещения.

Най-малко веднъж на всеки три години НЦЗПБ извършва преглед на тези правила и на предприетите действия по тях, извършва анализ на практиката и при необходимост актуализира правилата.

